

PREISKAVE ODTISOV LESA NA LIMONITNEM INKRUSTU ŽELEZNIH PREDMETOV Z DLESCA PRI BODEŠČAH

ALOJZ ŠERCELJ

Biološki inštitut Jovana Hadžija SAZU, Ljubljana

Vsi železni predmeti so močno načeti od rje, ki se je zaradi hidracije naložila kot rjav ali črn inkrust na predmete. Črna barva tega inkrusta pomeni, da železo, iz katerega so bili izdelani predmeti, vsebuje precej mangana, je torej kvalitetno. Limonitna skorja pa je vključila tudi ostanke lesa, ki so se prilepili na površino in pustili boljše ali slabše ohranjene odtise. Ta plast je v vseh primerih debela manj kot 1 mm in zato ni bilo v nobenem primeru, tudi ne z orientiranim lomljenjem inkrusta dobiti drugih orientiranih prereзов, ki so brezpogojno potrebni za zanesljivo determinacijo lesa. Ker je takšno stanje pri vseh objektih, ne bomo tega omenjali za vsakega posebej.

Grob št. 3 — rezilo železnega noža

Odtisi na limonitni skorji kažejo izrazito iglavsko strukturo — same traheide. Smolnih kanalov ni opaziti, po traheidah pa so tu pa tam dvoredni nizi obokanih pikenj. Ta dva znaka dopuščata sklep, da gre za les jelke (*Abies*).

Grob št. 27 — rezilo železnega noža

Na rezilu je v inkrustu mineraliziran pletež nepravilno potekajočih drobnih vlaken, ki pa niso tekstilna, ker so predrobna. Veliko bolj verjetno gre za močno razkrojene odtise usnja.

Grob št. 43

a) Trn železnega noža. Na inkrustu so videti le posamezni prameni lesnih elementov. Prevajalni elementi so različni, med njimi tudi traheje. To pomeni, da so ostanki listavkega lesa. Za generično določitev pa je premalo opaznih znakov.

b) Manjša železna skoba. Odtisi iglavkega lesa, docela mineralizirani. Ob traheidah se vidijo tudi smolni kanali. Križišča strženovih žarkov, ki so bistveni diagnostični znak, so slabo ohranjena. Tako bi tu lahko bil les borovca (*Picea*), manj verjetno macesna (*Larix*).

Na drugem delu skobe je na limonitni skorji tenka plast mineraliziranih lesnih elementov v radialni legi. Med lesnimi elementi se vidijo tudi traheje, na nekaj mestih z lestvičasto perforacijo. Lestvičastvo perforacijo pa imajo od običajno uporabljanih

lesov breza, leska, jelša, delno pa tudi bukev. Vsi ti lesovi so v tem primeru mogoči, za nadrobnejšo določitev pa je premalo diagnostičnih znakov.

c) Večja železna skoba. Njen del je košček limonitnega inkrusta, ki nosi na obeh straneh odtise lesa. Les sestavljajo poleg drugih elementov tudi široke traheje. Tangencialnega profila, ki bi odločil o končni diagnozi, ni mogoče videti. Kolikor so se tu videle različno globoke plasti, ni bilo videti večplastnih žarkov, torej odpade hrast. Lahko bi bila le še jesen (*Fraxinus*) ali kostanj (*Castanea*), kar pa je komaj verjetno že glede na geološko podlago.

Na drugem mestu sestavljajo les traheide, več kot obokane piknje pa se ne vidi. Na tej podlagi sklepamo, da gre za les iglavca.

Na tretjem mestu je na limonitni skorji skobe tenka plast lesne strukture v radialni legi. Opazne so tudi razmeroma ozke traheje, kar pomeni, da je bil to listavski les. Več diagnostičnih znakov pa ni bilo mogoče opaziti in zato tudi ni mogoča ožja določitev.